

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:
Lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.
Pentru monarhie:
1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.
Pentru România și străinătate:
1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.
Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oră 6 cr a treia-oră 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Poplacii Nr. 15.
Telefon Nr. 14.

Se prenumeră și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscripte nu se înapoiază.
Numeri singuratici à 5 cr. se vînd la „Tipografia”, soc pe acțiuni.

Ce e de făcut?

— Congrua — Articol final. —

În cățiva articoli am căsătu să arătăm în trăsături generale chestiunea congruei și pericolul ce-l învalvă pentru biserica română și pentru întreaga cauză națională a poporului nostru.

Ne-am exprimat mirarea, că cu toate acestea, chestiunea congruei este ignorată, tocmai acolo, unde mai cu de-a-dinsul ar trebui tratată, în presa noastră bisericească.

Acum după o săptămână mirarea noastră este și mai mare. Deși zilnic neliniștea și nedumerirea crește, deși catolicii, de pildă se mișcă necontentit, la noi nici chiar foile bisericești nu spun nici o vorbă legănată în chestiune.

Care se fie cauza acestei tăceri?

Au trecut peste 2 săptămâni, de când un preot gr-catolic discuta chestiunea congruei în articolii amintii deja ai „Gazetei Transilvaniei”, făcea propuneri și apela la cler și la inteligența mireană să se intereseze de cauză și să ajute preoții în această delicată poziție.

Articolii aceia, plini de căldură pentru ream și biserică, au răsunit ca și glasul celui-ce strigă în pustiu, fără nici un echou, fără nici un răsnet.

Cum?

Dar' cum se nu, când organele noastre „bisericești” scriu despre „Chestiunea Orientală” (vezi „T. Român”), care se vede ne arde mai mult la degete, decât chestiunea congrue de stat.

În articolul seu final din „Gazeta”, „Un preot rom. gr-cat.” scria:

„Stăm în pragul conșrierii venitorilor preoțești; tipăriturile în scopul acesta s'au și trimis protopopilor.

Ar trebui să ne adunăm la o conferență sau în gremii diocesane, sau aiea, la care să fie parte câte un protopop și preot din fiecare tract. Aci să dezbătem cauza în principiu.

Mai înainte de toate să se eonstate, dacă congrua poate să aducă vre-un folos bise-

ricii și națiunii noastre și dacă putem noi oare să o primim așa, cum ni-se îmbie din mâna guvernului?

Dacă majoritatea ar decide, și ne trebuie prețul sângelui libertății și independenței clerului român — ceea-ce eu nu pot presu-pune, atunci să deliberăm, cum să procurăm documentele recerute privitor la venuri, unde e protocolul vizațiunilor canonice? unde s'nt convențiunile, pe basa cărora trebuie extradate documentele etc. etc. Zic, să ne adunăm, ca să nu ne risipim ca făina orbului.

După-ce biserica noastră și-a crescut o inteligență mireană, care spre fala și mândria noastră poate cuprinde loc în șirul inteligenței din concertul popoarelor Europei civilizate, apelez la inima ei iubitoare de neam și o rog, ca să ne steie în ajutor. Să se pună în fruntea poporului țeran și să afe mijloace și modalități, de a ușura soartea preoților noștri și de a-i feri de cursele, ce și-se întind astăzi din partea celor-ce vor să-i facă slujile guvernului.

Dar' încheiu. Congrua pe calea croită nu ne trebuie, pentru-că ce folos vom dobândi toată lumea, dacă ne vom perde libertatea și independența clerului și a bisericii, și ne vom despărți de cătră scumpul nostru popor, cu care dimpreună ne-am amestecat sute de ani lacrimile și suspinele.”

Astfel de cuvinte au răsărit fără nici un echou și de nici un fel de conferență n'am auzit, să se fi ținut. Indiferentismul acesta întru adevăr nu-l înțelegem.

De altfel pentru preoții gr-catolici, chestiunea congruei e mai veche, s'va mai tratat despre ea, ear' acum este convocată de nou o conferență episcopescă, la care se va discuta tocmai chestiunea congruei. Până atunci, 18 August, ar mai fi timp ca clerul să se întrunească măcar într'un loc, și în formă concretă să expună vederile asupra congruei. Atunci episcopii români uniți ar avea măcar la ce se provoca, în cas de lipsă.

Dar' cum stăm oare cu clerul nostru greco-oriental? Întruni-se-va oare undeva, ca să și spună cuvântul? Nu credem, după-ce vedem că zărele, din cari se inspiră acest cler în cauzele bisericești, tac toate tăcerea peștelui.

De aceea ne-am permite cătră aceste organe oficioase bisericești o modestă interpelare. Au ele cunoștința, că statul vrea să introducă salarisarea preoților din bugetul comun? Știu ele, că în urma unui act al ministrului de culte s'a dispus din partea episcopilor conșrieria venitorilor parohiale, care ar fi să se facă într'un termin cât se poate de scurt?

Nu cred oare aceste foi bisericești, că chestiunea aceasta a congruei e o chestiune eminentă bisericească, și prin urmare vrednică de atențiune?

Nu au auzit cumva aceste organe bisericești, că în cler dominează mare nehotărire asupra acestei cauze, și că o mulțime de nedumeriri au cuprins sufletele bune și conștiința? Nu cred în sfârșit aceste foi bisericești, că e timpul suprem, ca se rupă tăcerea, și se spună ce se face, ce se pregătește clerului și bisericii, și că ce ar fi de făcut, ca chestiunea să se resoalve fără primejduirea intereselor bisericești și naționale ale poporului românesc?

Așteptăm răspuns.

Rezey II. Moștenirea nenorocitului Rezey Silvius, preot gr-cat. și fost deputat liberal, trece la alt Rezey, cu numele Iosif Goldiş, vicar episcopesc gr-oriental. Alegerea în cercul Ceicea va fi la 8 August n., și president al comisiunii electorale va fi avocatul Nicolae Zigre, ear' secretar, la a II. comisiune Mihail Popa.

Alegerea se va face probabil cu unanimitate de voturi, și în curând vom avea un „vicar episcopesc gr-oriental liberal”. — Vrednic succesor al lui Rezey!

Ajutorul de stat. „Magyar Allam” scrie: „În ministerul de culte decurg pertractări privitor la statorirea acelor norme, în urma cărora, preoții — protestanți și gr-orientali — să primească rebonificare pentru venitele pierdute prin introducerea matriculelor de stat. Greutatea cea mai mare a pertractărilor o formează aceea, că ministrul de culte voește să și reserve șieși dreptul de împărțirea ori detragerea ajutorului, pentru-că se poată regula pe preoții, cari fac — politica antipatriotică. — În aceasta și bărbaiți cei mai cu influență ai protestanților ved o știrbire a autonomiei lor. După-cum se vorbește, deslegarea lucrului s'ar face în modul următor: privitor la gr-orientali să și-se dea guvernului dreptul acesta fără de considerare la autonomia lor, ear' privitor la protestanți numai asupra acelor cercuri își va rezerva dreptul, pe cari le va designa congresul bisericesc. Probabil, că acest lucru e cauza diferințelor ivite în sînul protestanților.”

Nu știm cât adevăr să cuprind în cele de sus, dar' așteptăm să ne clarifice foile noastre bisericești.

Societatea „Petru Maior”.

Se știe, că ministrul de interne a fost suspendat activitatea societății „Petru Maior” a tinerimii noastre universitare din Budapesta, în urma unor denunțaiuni tendențioase și neltemeiate.

Deși foarte târziu, în sfârșit totuși s'au convins și cercurile de sus, în urma unei investigațiuni, că denunțierile n'au basă reală, și după-cum ni-se telegrafează activitatea societății a fost restituită.

Eată telegrama îmbucurătoare:

Budapesta, 2 Aug. n.

„Societatea „Petru Maior” prin rescriptul ministerial, nrul 320, cu ziua de azi este restituită în drepturile sale.”

„Egyetértés”, de altcum foarte neldestulit de această reparare a unei greșeli de hiperzel patriotic, publică și textul rescriptului, care este următorul:

„Deși asupra societății tinerilor români „Petru Maior” din Pesta, în urma investigațiilor și în urma protocoalelor luate în lanuaria a. c. nr. 3039/95 și în Februarie nr. 2373/96, s'au ridicat suspițiuni grave în contra societății „Petru Maior” — a cărei scop conform §. 2 din statute, e cultivarea intelectuală cu excluderea politice, că a trecut peste cercul seu de activitate slobozându-se la tractări politice, pentru-că în urma investigațiilor deja se poate vedea ca lucru hotărât, că pe de o parte societatea și-a negles scopul prefipt prin punctul 2 din statute, căci disertații științifice numai arare-ori a ținut, pe de altă parte în timpul din urmă a ținut ședințe naționale foarte des, și la disertațiile ținute de agitatori prin ospătării nu numai membrii, ci și conducătorii societății au luat parte — așa încât astfel de adunări, disertații nelndreptățesc a trage concluziunea, că atacurile îndreptate în contra ilei de stat maghiar isvorează din sînul societății „Petru Maior” și deșit de încredere al acestor lucruri e înșeși societatea — deși suspițiunea, că scopul acestei societăți nu e cultivarea intelectuală, ci sub masca aceleia, scopul ei e politica zilnică și în legătură cu aceasta cultivarea și propagarea ideilor naționale românești îndreptate în contra ideii de stat maghiar, o întărește și mai tare edarea opului „Horia” pe speșele societății, căci opul acesta nu numai că are conținut curat politic și astfel și numai prin edarea aceluia s'au vătămât staturile publice, ci pe lângă aceea opul e plin de idei agitatorice și isbucniri în contra națiunii maghiare, cuprinse în §. 172 a cod.

pen, dar' fiindcă pe calea judecătorească lucrul acesta nu se mai poate urmări, întrând deja în valoare, prescripția și în contra celorlalte ulterioare transgresiuni de statute, cer-cetarea de astă-dată în mod excepțional nu voesc să o întind, rescriptul meu nr. 1723 din anul 1895, prin care am oprit activitatea societății „Petru Maior” îl retrag, și îi permit activitatea și mai departe sub aceea condiție, ca societatea pe viitor cu afaceri politice să nu se mai ocupe.

Budapesta, 9 Iulie 1896.

În locul ministrului:

Latkoczy Imre m. p., secretar ministerial.”

Îngâmfații sînt de vină. Acum câteva zile am reproduc la locul acesta, tot sub titlul de mai sus, o parte a unui articol de fond din „Deutsches Volksblatt”, în care se zicea, că numai și numai îngâmfații noștri hegemoni sînt de vină, că popoarele balcanice se înstrăinează de monarhia întreașă și o dușmănesc.

„Deutsches Volksblatt” dela 2 August scrie că, din cauza articolului suspomenit, redacția a căpătat o seamă de cărți postale anonime, în care și-se impuță iarului antisemit mîciuna, reavoința etc. Și pe urmă zice: „Putem să invocăm și pe un martor întru întărirea expunerilor noastre, și încă un martor, care este mai puțin decât ori-cine dușman al Maghiarilor, este consilierul cameral dl Haardt. Cu prilegiul unei discuțiuni publice despre expolita Austriei, răspunzând la obiecțiunea, că politica Austriei (poate Austro-Ungariei? Red. „Trib.”) nu e bine văzută în Orient, a zis următoarele:

„Mă rog, dl-or, să nu puneți preț mic pe această împregiurare. Acum cătăva vreme am fost în România. În toate țările de pe țărmurile Dunării domnește o atăt de mare amărăciune în contra monarchiei austro-ungare, că, în condițiuni egale, lumea de acolo dă, cădere ori-cărui alt străin decât unui cetățean austro-ungar. Lucrul acesta este urmarea faptului, că sîntem prea slabi față cu nedreptățile, pe care le săvîrșește Ungaria în contra acestor state. Ungaria stăvilește circulația arterelor principale de viață, și apoi țările acesteas stee linișțite și să se oăciulească? Asta nu o fac, nu o vor face.”

Deci, tot îngâmfații millenariști, cu cari trebuie să ne împăcăm cu ori-ce preț, chiar acum, în anul millenar, căci, precum zic marii comediații naționali, o, pretind maaari interese naționale.”

FOIȚA „TRIBUNEI”.

Pe tren.

— Schiță. —

Mergeam la băi pentru vre-o câteva zile. Eram o societate întregă. Prietenii mei, bine dispuși, vorbeau câte de toate într'un compartiment, unde erau numai singuri, ear' eu stam în coridorul cupeului, răzimat cu fruntea de geam, gîndind cine știe ce, și unde!

Ce fericit e gîndul! Cum trece el nepăsător peste rîuri și dealuri înalte, fără de a cunoaște pedeci! cu ce repejune zboară din un loc într'altul, până-ce ajunge acolo, unde să dorește dorul!

Dorul!... oare dorul meu ce mai face? Mai aduce-și ea aminte de mine? Mai are oare chipul meu vre-un loc în inima ei? ori doară s'a șters de mult ori-ce amintire, ce ar mai spune de mine? cu greu îmi vine să cred! Lumea e schimbăcioasă. O-hii cari nu să văd, să uită ușor. De abia cred, că ea, care îmi promise să nu mă uite nici-odată, își mai reamintește zilele trecute!

Și chiar necredința aceasta mă făcea și acum să fug de vorbele glumețe ale prietenilor și să stau pe coridor cu fruntea răzimată de geam.

Și așa cum stam, fără de a ține seamă de regiunile pe lângă cari treceam, nepăsă-

tor de ceea-ce mă încungură, un amestec armonios de glasuri îmi sună în urechi.

Mă întorc și ce să văd? Un stol drăgălaș, vre-o șese copile, și mai mari și mai mici, mergeau dela școală cătră casă pe lunile de vacanță.

Cătă bucurie nevinovată să vedea zurgăvită pe fețele lor! Căt de fericite se simțiau ele acum, când au să revadă vatra părintească, pe care n'au mai văzut-o, eina știe de căte luni!

Erau așa de frumusele chipurile lor, și-mi fuchippuiam, că așa de bine m'aș pute distrage cu ele, dacă gîndul meu n'ar fi pribeag. Așa însă — mărturisesc — puțin curios, dornic de a auzi conversația lor, de sigur: și intimă și foarte interesantă, m'am răzimat și mai bine cu fruntea de geam, făcînd o față nepăsătoare și străină de graiul românesc.

„Era căt pe aci să mă plictisesc în internat!” spunea una nu prea înaltă, „grozav” de frumuseță, ochi mici negri neastimperați, umbriți de lungi sprîncene negre, frunte albă și sîmină.

„Și eu!” adause alta, din cele mai mărișoare, cu fața lungăreată, bărbia puțin eșită, de o frumuseță nu prea bătătoare la ochi.

„O cred”, spunea una cu ochi căprii, să vedea de un temperament iute, „o cred că vă plictiseați și a cui era vina?”

„A cui să fie?” întrebăru cele mari deodată.

„A voastră, dragile mele!” răspunse cea de mai înainte tuclîndu-și capul.

„A noastră? de ce a noastră?”

„Pentru-că voi nu vă aveți bine cu externele, nici nu stăteți măcar de vorbă cu ele.”

„Ei, și dacă am fi stătut?”

„Dacă ați fi stătut... nu vă plictiseați. Eu...” și înroși puțin, „eu nu m'am plictisit.”

„De sigur că nu!” exclamăru cu unglas cele cari nu vorbiră până acum.

„Tu, de unde să te fi plictisit, căci...”

„Dar' tăceți pentru Dumnezeu!” făcu Elvira, — să-i zicem așa, — șrătînd cu capul înspre interiorul unui compartiment, se vede, că acolo era tatăl ei.

„Spune-ți-ne și nouă!” zise cea mai frumoasă, să-i zicem... se nu-i zicem nici-cum, căci s'ar pute să-i spun adevăratul nume pe care din fericiere și-l-am auzit.

„Știți!” începă Elvira tot roșie și acum, „în a patra, era o externă mică, cu care mă plimbam adese, aceasta îmi făcea nepuse servicii. Mai întâiu după-ce mă împretinl cu ea, am întrebato de cunoaște pe... știți voi pe cine!”

„Știm, știm!”

„Ei bine, spre marea mea bucurie, și-mi-a spus că-l cunoaște, și că locuște alături de casa lor. Mi-a mai spus că-l frumos, o de poate mă iubește, de oare-ce a întrebato de mine; și că vorbește cu el mai în fiecare zi, când vine cătră școală. Așa de bine și-mi-au făcut atunci cuvintele-ei, căt toată ziua aceea am fost veselă. Peste câteva zile mica mea prietenă, venind la școală, mă căuta cu ne-

rămbulare. Afîndu-mă mă duse în umbra unei ferosti, își deschide ghiozdanul și-mi dă o roșă admirabilă, primită dela el pentru mine. El mă întreba, dacă îl iubesc, și dacă mă învoesc să-mi scrie. I-am spus prietenei, să-mi salute în numele meu și să-mi mulțumească pentru roșă. Nu peste mult și primesc dela el o epistolă pe papir rosa, avînd imprimată pe plic o floare. Îmi scria, că mă iubește așa de mult; că nu m'a văzut de mult și că ar fi foarte fericit, dacă trecînd azi la primblare, m'aș uita spre promenadă, unde va fi postat. Mă rogă în sfârșit să-mi scriu și eu, și să-mi spun dacă îl am drag sau nu?”

„Și și-a scris și tu?” întrebă cu nerăbdare cea frumoasă.

„Nu! dar' am să-i scriu. L-am rugat să ierte, că nu pot să-i răspund și și-am cerut adresa, promițîndu-i că îi voi scrie de acasă.”

„Și apoi și-a mai scris?”

„Scria, cum nu? și mi-a trimis bomboane și flori. Odată însă era s'o pățesc. Primisem un buchet mare de lăcrămoare și chiar voiam să smulg din el câteva fire, să le present unei profesoare ce venia pe coridor, când mica mea prietenă trăgîndu-mă de haină, îmi șopti să grijesc bine, că între flori este o hîrtiuță, și eu era să o smulg cu firele acele. Toată am înghețat de frică. Am prezentat florile profesoarei și am fugit.

„N'ai vre-o epistolă la tine?” întrebă o domnișoare curioasă din cale afară

„Ne-o areți și nouă?”

„Vo arăt”, răspunse ea scurt, scoțînd din haină o hîrtie puțin ghemuită, „dar'.... și observai, că arată cu capul spre mine.”

„Nu-i Român de sigur?” îi șopti una așa de tare, căt auzii și eu.

„Uitați, în fruntea papirului ce floare de „nu mă uita!” și eu i-am dat de amintire... să nu spuneți tati”, zise ea intrerupîndu-se și privind cu ochi rugători spre fete, și eu i-am dat batista de mătăasă, ce am cusut pe examen. Și azi, când m'am suit în tren, l'am văzut pe peron, că salutându-mă a dus-o la buzele sale.

„Ce fericiță ești tu, Elvira!” zise oftînd cea frumoasă, plecîndu-și capul pe umărul vecinii sale. „Dar' cetește-ne poesia!”

„Dacă spuneți tati, nu ceteșc.”

„Nu spunem, ce crezi?”

„Mai avem mult până în Uioara?” mă întrebă cu sfat tare un prieten. eșind din compartiment chiar atunci, când Elvira voia să înceapă ceteștea poesiei.

„Nu, ajungem îndată!” răspund eu, mănios, pentru-că mi s'a răpîit fericierea de a auzi și poesia frumoasă adresată Elvirei.

Domnișoarele mele, auzindu-mă grînd româneste, isbucniră deodată într'un rîs șgomotos și năvăliră în compartimentul lor. Biata Elvira înroșise până după urechi.

Când eșiam din tren, la fereastra cupeului apar mai multe capete.

„Călătorie bună, domnișoarelor!” le zice eu salutându-le surizînd.

Românii și Maghiarii după 1000 de ani.

— Schiță economică și culturală din prezent. —

de Ioan Lințu.

1. Cota de contribuțiune.

(Urmare).

Și dacă împărțim bugetul Ungariei (fără Croația și Slavonia), care se poate vedea din tabela de mai jos, socotit pe 27 de ani, începând cu anul 1871 până inclusive 1896 — extras din legile țării pe anii respectivi, cu numărul populației regatului ungar (fără Croația și Slavonia) din anumiți ani, apoi obținem suma dării ce cade pe un cap de om, care e socotită pe 10 ani și se poate vedea din rubrica 3 a acestei table.

Tabela I.

Anul	Bugetul	Numerele aproximative ale populației	Darea ce cade pe un cap de om
1870	184,332.859 fl.	—	15 fl.
1871	242,261.810 "	—	—
1872	252,947.039 "	—	20 "
1873	217,210.650 "	—	—
1874	224,027.907 "	—	—
1875	217,210.650 "	—	16 "
1876	224,424.688 "	—	—
1877	216,056.105 "	—	—
1878	219,846.019 "	—	15 "
1879	222,203.602 "	—	—
1880	239,583.157 "	15,133.494	15 "
1881	264,392.284 "	—	—
1882	301,967.214 "	—	21 "
1883	301,542.845 "	—	—
1884	311,881.180 "	—	—
1885	326,056.501 "	—	23 "
1886	329,632.782 "	—	—
1887	328,258.351 "	—	—
1888	332,647.731 "	—	22 "
1889	350,663.124 "	—	—
1890	355,306.592 "	—	23 "
1891	369,008.583 "	—	—
1892	397,523.636 "	—	—
1893	486,658.643 "	—	30 "
1894	465,353.942 "	—	28 "
1895	468,550.257 "	—	—
1896	473,043.173 "	—	—

Suma bugetelor: 8.372.263.732 fl.

Din tabela aceasta se vede, că poporul din Ungaria a plătit în timpul de 27 de ani, dela 1870—1896 în visteria statului suma considerabilă de 8.372.263.732 fl. și că cifra medie a dării ce cade pe un cap de om, între anii 1870—1881 nu scade sub 15 fl., între 1882 și 1890 se mișcă între 21—23 fl., ear' între 1890—1896 se mișcă dela 23—28 fl., ba chiar și la 30 fl.

Considerând, că numărul populației rasei maghiare și al celei israelite, care ambele formează națiunea maghiară, cum zic ei, și al Germanilor constă pe lângă poporul de rind și din mari proprietari, fabricanți, comercianți etc., pe cari cade, cu drept cuvânt să zicem, darea pe un cap de om arătată în tabela de mai sus, pe când la poporul român (ca și la cel slovac și sârbesc) ar cădea, în urma stării lui materiale mai rea, care în cazul cel mai rău, accentuează de nou această, seamănă cu cea a Sârbilor din Serbia și a Bulgarilor din Bulgaria, suma de 13 fl. pe un cap de om ca imposite ce incurg în visteria statului; înțelegând sub astfel de impozite toate contribuțiunile ce le prestat Românii, fie ca dare directă, dare de consum, fie ca dare de lux etc., pe care le suportă parte direct, parte indirect prin comunicațiunea și folosirea diferiților articli de mâncare, beutură și de îmbrăcăminte.

Numărul Românilor după numărarea populației regatului ungar, efectuată la anul 1880 a fost de 2,325.830 și admitând, că fiecare Român ar plăti numai 12 fl. de cap de om și nu 13 fl. cum s-a combinat cu considerarea starea economică amintită mai sus, apoi multiplicând numărul popoului român cu suma dării ce cade de un cap de om pe el, am s'ajunge la rezultatul, că el a plătit în anul 1880 suma de 27.900.000 — ca sumă rotundă — în visteria statului maghiar.

(Va urma).

REVISTA PRESEI.

Presă română.

„Gazeta Transilvaniei“ (nr. 160) scrie în prim-articolul intitulat „Dreptatea la Belgrad“, înțelegând sub Belgrad — Alba-Iulia, „care în limba popoului nostru și astăzi se numește Belgrad“, despre procesul Tiurenilor. Spune, că:

„În timpul din urmă Alba-Iulia a ajuns vestită prin nesfârșitele procese politice, ce se desfășurau înaintea tribunalului din acest oraș.“

Arată apoi pe scurt istoricul și fazele, prin care a trecut acest proces. Vorbind despre condamnarea acușăților, ea se miră cum de au putut fi pedepsiți pentru cântarea unor poezii, „cari totdeauna, chiar și sub stăpânirea nemțească absolutistică, au fost permise și nici sub stăpânirea de față nu au fost niciodată și nu sânt nici azi oprite.“

Spune mai departe, că dorința principală a procurorului a fost, ca să înspăimânte pe Români de a-și cânta cântecul național, dar aceasta „nu se va împlini“. Cântarea românească nu va amuți în văile și munții țării noastre, până-ce mama română își va adormi pulșorii sei cu versul dulce românesc.“

Sfârșește exprimându-și speranța, că tabla regească, la care au apelat condamnații, va nimici grozava pedeapsă dictată asupra unor nevinovați.

„Dreptatea“ (nr. 160) în un prim-articol „Datorii și deficit“ arată deplorabila stare financiară a Ungariei.

Începe spunând despre politica șovinistă ce poartă Ungaria, „de a înghiți naționalitățile“, a se gîra de „mare putere“, de susținători ai păcii și încheie, că cu toate aceste ei nu fac alta decât „îngroapă și înmormentează materialmente țara fără nici un plan!“

Spune, că bugetul statului se sfârșește totdeauna cu „deficit“. Abia dela 1890 se părea că va avea ceva plus, dar la urmă s'a văzut, „că bietul plus a dispărut, lăsând în locul seu un deficit real de aproape 6 milioane de florini, în restimpul dela 1890 încoaci“, astfel a trebuit să facă datorii și în Ungaria „rămâne perpetuă moda vechie de-a face datorii“.

Și cu toate-că Ungaria e plină de datorii:

„Preoțimea diferitelor confesii așteaptă cu mult dor ajutorul promis din partea statului; așteaptă tot mereu, dar nu vine. Spesele matriculanților nu numai că nu scad, ci mereu se sporesc, se înmulțesc; statificarea administrației publice, promisă, încă va cauza și cere spese de câteva milioane; statificarea școlilor confesionale — ear' va costa ceva; micilor industriași încă li-s'a promis ajutor, ear' agronomilor se nu li-se face nici o ușurare? Nici măcar în anul millenar sau electoral? Destul de trist ar fi asta. Dar de unde?“

„Deja până azi datoriile statului nostru trec binisor peste două miliarde; fostul ministru Wckerle a recunoscut, că datoriile statului nostru prestec jumătate din averea țării și numai cam jumătate din ce a avut, mai are țara. Ear' onor. nostru parlament nu ține nici-decât ca să cruțe cu cheltuiala crucerului popoul, nici regula: „a cruța până-când ai ce“ — nu el a inventat-o.“

Dela Mehadica.

„Fruntașii“ și poporul.

III.

De pe Valea Cernei, 29 Iulie n.

Sînt oameni, cari se impun contimporanilor lor prin agerimea minții și prin firmitatea caracterului. Un astfel de om, fără să o caute ei sus din adins, este scos la iveală și ridicat în sus din partea mulțimii, care e cuprinsă de nespusă bucurie când poate exclama: „eată un ul, cu un creștet de om mai mare decît noi toți, chemat anume să ne conducă!“ Și mulțimea merge după el.

Astfel de om a fost mult regretatul general Traian Doda.

Sînt apoi oameni, cari voesc cu orice preț să se impună; și fiindcă nici cu capul, nici cu inima nu pot străbate printre semenii lor, se impun prin volnicie, față cu cei de jos, — prin slugărnicie, față cu cei de sus, — ear' în afară, — se impun prin imprimaturi intelectuale făcute de prin capete străine, dar' binevoitoare și adiete. Înzădar le spui apoi acestor oameni bolnavi de grandomanie, că nu sînt pentru locul pe care-l ocupă, — că înaintea mulțimii nu au nici o trecere; că nu au dorul de a atrage și înduce; că împedecă numai mersul lucrurilor în loc de a le da o curgere mai accelerată, — căci în loc să te înțeleagă și să te asculte, îți se fac dușmani de moarte, căutând să te nimicească cu orice preț, și e curată fericire dacă poți scăpa de mânia lor cu o simplă amenințare, că-ți vor trimite „codrenii“ pe cap, ca să-ți tragă o drăguță de bătaie. Asta e o deosebire — grație!

Astfel de om e urmașul marelui Doda, — micul și veninosul Ilie Curescu.

Mic la suflet, și sărăcut de tot în ce privește conținutul magazinului conștiențelor d-sale, omul acesta e un adevărat despot. Servii până la extremitate în sus, și îngâmfat și violent în jos! Asta e altcum caracteristica ăstorfel de oameni, cari mai au încă și pretenția de a fi cunoscuți și admirați de întreaga lume. Dl Curescu încă ține mult la aceea, ca nu numai subalternii sei, cărora le arată pumnul, și domni dela putere, cărora le sărută mîna, — ci și lumea din afară să-l cunoască, să-l admire și să-l laude. Lumea din afară e însă de dondă soiri; lume străină și lume românească. Pentru informarea străinilor, dl Curescu și-a angajat două fițice patriotice (al căror lătrat altcum nu trece peste hotarele comunelor lor natale) una în Caransebeș și alta în Lugoj. În coloanele acestor foi de renume european apoi, niște „jornaliști“ de prima forță, îl laudă la porunceală și pe plată bună pe dl

Curescu, de-l omor cu lauda. Dacă ar cunoaște dl Curescu vorba marelui cetățean român C. A. Rosetti, că: „totdeauna când te laudă străinul, care îți-e dușman, să știi că ai făcut o prostie“, — ar mai pune botniță acestor fițice, și li-ar zice: „mai rar cu laudele!“ Nu-i vorbă, că în asemenea cas, prea ușor își s'ar pute întempla dlui Curescu, ca să-și răspundă patrioticele: „mai rar d-ta cu prostiile!“

Cu presa română îl merge însă mai greu dlui Curescu. Gazetarii români nu prea sînt dispuși, a lăuda pe un om, ale cărui, fapte numai românești nu sînt, și nu o fac aceasta nici atunci când li-se spune, că dl Curescu e membru fondator cu cotașie mare la cutare foaie. Din contră, dl Curescu, a fost de multe-ori atăcat în presa română, pentru țintă sa incorectă, nestatornică și neromânească. Și dl Curescu s'a crezut dator totdeauna să răspundă și a răspuns.

A-și comite o flagrantă vătămare la adresa intelectualității dlui Curescu, dacă a-și afirma, că răspunsurile acestea sînt compuse de d-sa. Nu; d-sa dă numai subscrierea și portul postal, plus câteva păhărele din „cea de prune“ pentru grumazii uscați ai trinității nedespărțite, trei „colaboratori“ ai sei, cari apoi la rîndul lor; între îmbărbătări de „s'o d'o bem“, — „s'o d'o gătam“, — tieluește răspunsuri și declarațiuni ce de porunceală și cad în topor! Vehemența stilului — firește — e pendinte totdeauna de numărul — „litrelor“.

Cel din urmă răspuns eșit din aceasta oficiu, se referă la regretabila afacere din Mehadica.

Dl Curescu voește se convingă publicul român, că d-sa și „colegii“ d-sale și-au făcut datorița față de grănițeri, și că prin urmare nu-l apasă nici o răspundere, și nu merită nici o reprobare din partea presei române.

Să vedem, se examinăm ce a făcut dl Curescu și „colegii“ d-sale, și că destul a a fost aceea-ce s'a făcut din parte d-lor, cu privire la regularea ocupațiunilor din islaz?

Comitatul Caraș-Severin, are fericirea de a avea printre alte celebrități, de fise comitatens pe un cuturo Sulyok Árpád, cavalier din creștet până în tălpi, cu educație modernă, de a ști cheltui.

De aci încolo însă e patriot veritabil, stilp puternic al comitatului, prin urmare trebuie spriginit. Comitatul pentru a-l sprigini, i-a dat pe mână încassarea fondurilor grănițerești, ear' dl fise comitatens a improccuat pentru pretensiunile acestor fonduri, mii de familii din graniță, făcându-le spese enorme, și bîgînd în buzunar pe calea aceasta multe mii de florini, dela oameni cari au rămas săraci lipiți pământului. Dar' tot sărac a rămas și dl fise comitatens, căci întreg venitul, stors din graniță, s'a dus în cărți și pe alte sporturi nobile ungurești. Secînd acest isvor dela o vreme, dl fise s'a pus să caute altul, tot atît de abundanț, și l-a aflat; s'a pus adevărat să regulateze islazurile comunale, cum s'a pus în timpul mai recent să regulateze și școlile și poate și bisericile din graniță. Dl fise și-a procurat conspecte dela comune despre ocupațiunile făcute în islaz și a improccuat pe toți ocupații. Procesele erau dar' puse în curgere, când dl Curescu într-o bună-dimineață s'a trezit din somn, cu ideea în mână, că ar trebui făcut „ce va“ pentru grănițeri. A început să caute pe acest „ce va“, și l-a găsit în capul senatorului I. B.

Dl Curescu s'a dus apoi la Domasnia, comuna sa natală, unde face parte din reprezentanța comunală, și punându-se în conțelegere cu primarul și cu notarul, a convocat de urgență reprezentanța comunală la sedință extraordinară, în care apoi dl Curescu a „cetit“ cu mare pathos o propunere referitoare la ocupațiunile din islaz, lungă cât postul cel mare. Am subliniat cuvîntul „cetit“ pentru-că dl Curescu ca adevărat numai ce a cetit propunerea aceasta, cu vre-o dondececi de „considerând-uri“, căci de făcut i-a făcut-o altul. Ierte-mi dl Curescu această mică indiscrețiune, dar' eu nu pot să nu dau paternitatea frumoasei plămămiri aceluia cui aparține, adevătlui I. B și că numai — cum se zic — din lipsă de timp a recurs la ajutorul unui cap străin. O cum? dl Curescu, vorba d-tale.

Natural, că reprezentanța comunală din Domasnia a ascultat — frapată — propunerea dlui Curescu și — poate — fîră a o înțelega, a primit-o cu unanimitate de glausuri. Dl Curescu a trimis-o apoi (tot ca produs propriu) răposatului „Luminătorul“ din Timișoara, în coloanele căruia a săpărut și tipărită, atrăgîndu-se asupra ei atențiunea tuturor comunelor din graniță, ca să aducă și ele asemenea hotărîri. Lucru destul de bun!

În propunerea aceasta vicecomitele era rugat ca să se îndure preagrațios și să lase regularea ocupațiunilor din islaz în grija și în sarcina singuraticelor comune, ear' pentru efectuarea regulării să dea comunelor termin

până la finea anului 1895. (Cele enarate se petreceau la anul 1893).

Va fi intervenit dl Curescu oare și personal pe la comitat, ori ba, nu știu; știu însă, că alți Români de inimă din Lugoj au intervenit și că congregația a primit întru călta această propunere, și cam în înțelesul ei și-a adus hotărîrea, cu care s'au sistat procesele puse la cale din partea fiscalului Sulyok Árpád și s'a ordonat regularea ocupațiunilor prin mijlocirea comunelor.

Dl Curescu, încurajat de succesul ce l-a avut cu propunerea din Domasnia, a mers un paș mai departe. S'a pus să „explice“ grănițierilor cuprinsul hotărîrii aduse din partea congregației. S'a tipărit hotărîrea în traducere românească, s'a prevăzut cu note explicative și s'a împărțit prin toate comunele din graniță. Resultatul îl știm. Grănițierii nu s'au putut feriți cu explicările din circularul domnului Curescu și ale „colegilor“ d-sale; ocupațiunile din islaz au rămas tot neregulate până astăzi, ear' nefericirii grănițierii din Mehadica au fost impușcați ca căni, ziua la ameză-mare. Acesta e rezultatul final al „ingrijirii părințești“ (vorba „Dreptății“), ce a arătat-o comitele-suprem față de grănițeri, și a dragostei, cu care dl Curescu și „colegii“ sei le poartă de grije. După „Dreptatea“, comitele-suprem s'a purtat ca un adevărat „tată“, când s'a adus hotărîrea din întrebare. După dl Curescu, dînsul și colegii d-sale s'au purtat ca adevărata mamă, când a „explicat“ grănițierilor, că ce voește tata. Care va se zică, atît tata, cît și mama și au făcut datorița, prin urmare cel mișel și ticălos e copilul (poporul din graniță), care nu a ascultat nici de mamă, nici de tată. Asta ar fi se fieloga „Dreptății“.

Eu însă zic așa: adevărat este, că poporul din graniță nu a dat nici o însemnătate hotărîrii luate din partea comitatului, și că a ignorat cu totul și circularul dlui Curescu și al colegilor d-sale, și bine a făcut, că a făcut așa cum a făcut. Prin faptul acesta poporul din graniță s'a ridicat sus, cu mult mai sus decît falșii sei conducători din Caransebeș, căci a dovedit, că e conștiu de drepturile sale. Grănițierii cei de rînd au înțeles la moment aceea-ce binevoitorii (!) sei frunțași din Caransebeș nu au voit sau că nu au putut să înțeleagă, că adevă: hotărîrea comitatului nu e adusă în favorul seu, că comitatul nu-i voește binele, precum nu-i voește binele nici circularul cu explicările dlui Curescu și ale „colegilor“ d-sale, și ignorându-le pe amîndouă, a tras o palmă bună comitatului, care voește să-l apese, și alta și mai bună dlui Curescu și „colegilor“ d-sale, cari au dat mîna de ajutor apăsătorilor. Va se zică, poporul din graniță a „executat“ pe domnul Curescu și pe colegii d-sale și i-a pus pe toți acolo, unde a pus pe un Sulyok și pe ceilalți asupritori ai sei, întredușmanii sei. Înțelege oare dl Curescu, că aceasta constituie o gravă stare de lucruri pentru d-sa, care e pus în fruntea comunității de avere din Caransebeș ca să aperi interesele grănițierilor, ear' nu ca să-i dăe pe acestia pe mîna asupritorilor și a călăilor lor?!

Nu aceea a așteptat poporul din graniță dela dl Curescu și „colegii“ d-sale, ca să-i explice o hotărîre, în care se cuprind dorințele comitatului, pentru dînsul foarte asupritoare, de o parte, ear' de altă parte, legate de spese enorme, pe care nu le poate suporta fără-ca să nu se prabușească; ci a așteptat cu drept cuvînt să i-se arete o cale legală, pe care se poate face a front acestor dorințe nejustificate. Poporul! se știa și se știe și astăzi în dreptul seu; a așteptat dar' dela frunțașii sei să-i îndemne la apărare, ear' nu la umilire, cum a făcut-o domnul Curescu și „colegii“ d-sale.

Firește, că pentru a găsi adevăratul și practic mod de soluțiune, s'ar fi cerut multă baterie de cap, și bate dacă ai ce! Dacă însă dl Curescu nu ar fi atît de veninos, și punînd la o parte mânia, cel puțin în chestiuni mari, cum e chestiunea de față, ar fi chemat la o sfătuire întreaga inteligență din Caransebeș, ba încă și pe cei externi; se poate, că unul ori altul ar fi știut să scoată la iveală un mod potrivit de soluțiune, care era primit cu încredere din partea popoului. Dl Curescu însă neputînd să-ri pe lângă sine oameni mai cuminți decît d-sa, le face toate de capul seu, până-ce își va face odată de tot de cap.

Eată ce țintă trebuia, după mine, să dovedească dl Curescu în chestiunea ocupațiunilor!

Dar' o voiu spune în corespondența următoare. Delacerna.

Aforisme politice.

— Una la zi. —

Politica rafinată a fost totdeauna mama confuziunii și va fi așa pe cât va ține lumea. Intenția nepretensivă și bună, care se cunoaște tot așa de iute la prima vedere, cum înșelătoria e în fine descoperită de sigur, are, permiteți-mi a o spune, nu puțină putere în guvernarea omenirii. Simplicitatea genuină e un principiu vindecător și unitar. Burke.

ASTRA.

Adunarea generală a despărțimentului III.

— Raport special al „Tribunei“ —

Făgăraș, 28 Iulie n.

(Urmare și fine)

Banchetul.

Un lucru bun și folositor este la astfel de ocaziuni așa numitul „banchet“. Aci fiind omul mai liber, schimbarea de păreri e mai ușoară, ear' din dezbaterile diferitelor chestiuni se nasc de multe-ori idei noi, sănătoase, cari puse în lucrare deșteaptă nouă viață în mișcarea noastră culturală. Oamenii cunoscîndu-se mai desaproape, — solidaritatea se întărește. Și chiar e bine, ba chiar de lipsă, ca la banchet să fie atrași și oamenii din popor, căci astfel li-se dă ocaziune a auzi multe lucruri bune și frumoase, pe cari apoi ei le lășesc mai departe în straturile popoului și cari altfel rămân pentru ei cu totul necunoscute. Dar' prin aceasta sfîrșim totodată și mai mult interes în sînul popoului față de mișcările și instituțiunile noastre culturale.

Comitetul arangiator din Porumbac s'a îngrijit foarte bine și de aceasta. Toată inteligența și mai mulți țărani frunțași, bărbați și femei, peste o sută de persoane, — căci mai multe n'au încăput, — ne înfrunțăm la masa așezată în o spațioasă șură. Ospătarul român ne dăte un gustuos prînz și vin bun și ieftin. Voia bună era stăpîna mesii. La p'essa a treia se ridică dl vicar și într'un frumos toast pentru președintele și vicepreședintele „Astrii“, deschide șirul lung al toastelor. După dînsul vorbește dl protopop Cuteanu pentru comitetul central și Dr. Șenchea pentru harnicul președinte al despărțimentului, protopopul Cîndea pentru comitetul despărțimentului, preotul Borzea pentru cei trei protopopi: Cuteanu, Dan și Cîndea, deputatul Șerban pentru preoțimea și femeia română, și încheiebi pentru Porumbacene. În vîntătorul Georgescu pentru popor, talpa țării și puterea noastră, și protopopul Dan pentru comuna Porumbacul-inferior.

În decursul mesei o capeță de Țigani albi, ca fundul ceașului, ne delerta cu variate cântecce vechi și noi. „De mult n'am auzit cântecul ăsta de pe vremea mea“, zicea un bîtrîn cu inima tînără. Ear' feciorii și fetele din Porumbac — fără să bage în seamă ploaia deasă, — întinsă în curte un mare și voios joc românesc, însoțit de strigături, care de care mai frumoase, pe întrecute. Îți era dragă, lumea să-i privești.

Spre seară comitetul și oaspeții făgărășeni pleacă cu trenul — fiindu-le cu neputință a mai rămîne — ear' ceilalți continuă petrecerea până în zori de zi cu un sînat joc, spre marea bucurie a domnișoarelor și doanelor jucătoare.

Încântați și tare mulțumiți ne am despărțit de toții din Porumbac, ducînd cu noi cele mai plăcute impresii.

Îmi fac o simplă datoriță deci, când aduc mulțumită și laudă comitetului arangiator, constătorul din inteligența din Porumbac și în special bravilor învîțători Bulicea și Silca, precum și harnicului primar Stoichiția, cari n'au cruțat nici o osteneală pentru asigurarea bunei reușite.

Mai amintesc, că toate comunele din cercul Arpașului, — afară da cele două Cârțișoare — au fost reprezentate, cu deosebire inteligență din Viștea-de-jos s'a prezentat în număr complet, în frunte cu septegegarul, dar' vecinic tînărul domn Basiliu Stanciu, căpitan în pensiune, care nici-cînd nu lipsește de unde e vorba de cauze românești culturale și naționale, pentru cari cu dragă inimă lucră și jertfește.

Înainte deci pe această cale și la anul la revedere în Recea! Dela Carpați.

AVIS.

Cu ocaziunea adunării generale a despărțimentului VI. al „Astrii“, ce se va ține în Mihalț, la 9 August n. a. c., prînzul comun va fi servit de un hotelier condus anume spre acest scop. Prețul unei cuverte va fi 1 fl. 50 cr.

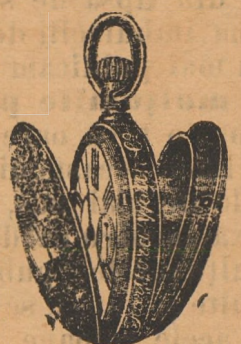
Domnii, cari vor să iee parte la acest prînz sînt rugați a se însuina la dl protopop A. Patachi, până în 7 August n. a. c.

NOU! Orologiul de reformă „STEUA” NOU!

al Companiei Watch

va delatura cu totul orologele helvețiene. Orologiul de reformă, care reprezintă un sistem de orologe cu deservire nou, este încât privește exactitatea și precisiunea, unic în felul său.

metalul, în toate părțile și ea resistă chiar și acțiunii întoamă ca aurul veritabil. Orologele de reformă sunt în puterea unui aliaj cu totul nou și original, nu se poate deosebi de orologele de aur veritabil nici chiar de specialiști, atât cu privire la exterior, cât și cu privire la nobila și artistică prelucrare.

Prețul

Rugăm a nu se schimba „Orologiul de reformă” al Companiei de orologe Hartford Watch cu fabricate asemănătoare de mai puțină valoare. Fiecare orologiu e prevăzut cu marcă.

Expedarea numai pe lângă rambursă prin firma de orologe

Anton Rix & Bruder,

Viena, II., Parterstrasse 16.

Lanțuri de aur-façon acomodate fl. 1.—

Nr. 53—1896.

[1888] 1—2

Publicare de concurs.

Prin aceasta se scrie concurs pentru stațiunea de învățator vacantă la școala comunală din Măgura (comit Besztercz-Naszód).

Emolumente 300 fl. salar, care mai târziu eventual se va ridica la 400 fl., 100 fl. relut de quartir, mai departe jumătate din venitul grădinii de pomărit.

Dela concurenți, pe lângă purtare morală neexcepționată se poartă să poseadă limba maghiară și română perfect și cu abilitate de a le propune.

Suplicile provăzute cu atestate despre aceste, precum și despre serviciul de până acum sunt a se trimite până în 15 August a. c. inclusive la notarul cercual Stössel Lipót, președintele senatului școlar în Szent-József, p. u. Oláh-Szent György.

Senatul școlii comunale.

Măgura, în 12 Iulie 1896.

Stössel, președinte.

Două cărți folositoare

pentru țeranul român

au apărut tocmai și se află de vânzare în librăria „Tipografia”, societate pe acțiuni, Sibiu, strada Poplăcii 15:

INDREPTAR PRACTIC

IN

ECONOMIA RURALĂ

compus de

cel 12 preoți intermitenți în Cluj.

Prețul 1 fl. v. a.

COMASĂRILE

de

Elia Dopp.

Prețul 40 cr. v. a.

Pentru porto postal câte 5 cr. mai mult.

„Tipografia”, societate pe acțiuni în Sibiu.

A eșit de sub tipar și se află de vânzare la „Tipografia”, societate pe acțiuni în Sibiu

MEMORIALUL

arhiepiscopului și metropolitului

Andrieu baron de Șaguna

sau

luptele naționale-politice ale Românilor

1846—1873

de

NICOLAE POPEA,

arhimandrit-vicar arhiepiscopesc.

Tomul I.

Prețul 1 fl. 30 cr.

Noutăți musicale.

La librăria „Tipografia”, soc. pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare următoarele piese pentru voce și piano.

Table listing musical pieces for voice and piano, including authors like Alexandrescu Ernest I., Belortu D. C., Burlan Ioan D., etc., and prices.

Noutăți apărute în urmă.

Table listing recently published musical pieces, including authors like Burlan I. D., Capsa M., etc., and prices.

„Veselia română”,

colecțiune de piese alese, pentru voce și piano.

Table listing selected pieces for voice and piano from the 'Romanian Joy' collection, including authors like Raynald L., Sayers Henry L., etc., and prices.

Noutăți apărute în urmă.

Table listing recently published musical pieces, including authors like Volstedt, Voreas D. D., etc., and prices.

La „Tipografia”, soc. pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare

„POESII”

DE IOAN N. ROMAN.

Prețul 50 cruceri.

La „Tipografia”, societate pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare, cu prețul de 20 cr. broșura:

Die rechtliche Grundlage des Dualismus

Basa de drept a dualismului

de

Dr. N. D. cavalier de Preda.

Broșura aceasta, scrisă nemțește și apărută în Viena, este dedicată energicului

Dr. Carol Lueger.

„Tipografia”, societate pe acțiuni, Sibiu

Strada Poplăcii Nr. 15.

Biblioteca populară a „TRIBUNEI”.

- List of books for sale in the popular library, including titles like 'Pădureanca', 'Fata Stolerului', 'Ce n'a fost și nu va fi', etc., with authors and prices.

Celor-ce cumpără un număr mai mare de exemplare, cu deosebire librarilor și prește to vendătorilor, se dă rabatul cuvenit.